

ПІДСУМКИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ «УКРАЇНА – ПЛАВАННЯ 2020»

29 та 30 травня 2008 року в м. Дніпропетровську на базі спортивного комплексу «Метеор», що є Національною базою підготовки Олімпійської та Паралімпійської збірних команд України, пройшла *Міжнародна науково-практична конференція «Україна – плавання 2020»*, головною метою якої була активізація процесу формування умов для навчання плаванню громадян, насамперед дітей та молоді, консолідація зусиль різних гілок влади, громадських організацій, фахівців, науковців, спортсменів у вирішенні проблем, які стоять на заваді розвитку плавання у нашій державі.

Конференцію організували Федерація плавання України, Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту, Дніпропетровська обласна держадміністрація та Дніпропетровський державний інститут фізичної культури і спорту за підтримки Міжнародної федерації плавання (FINA), Національного олімпійського комітету, Національного комітету спорту інвалідів, Комітету Верховної Ради України з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму, Асоціації спортивної індустрії України і Асоціації підприємств спортивної індустрії Росії.

Вперше на пострадянському просторі для обговорення актуальних проблем розвитку індустрії плавання і обміну досвідом в дніпропетровському палаці спорту «Метеор» зібралися представники Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту, Міністерства освіти та науки України, Міністерства України з питань надзвичайних

ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи, територіальних та громадських спортивних організацій, керівники плавальних комплексів і спортивних шкіл, тренери з плавання, представники наукових кіл з усіх регіонів України, провідні зарубіжні фахівці з Росії, США, Білорусі та Молдови – загалом більше 150 чоловік.

Сучасні наукові розробки та результати досліджень протягом двох днів обговорювалися у ході пленарного засідання та у рамках круглого столу «Стратегія розвитку плавання в Україні та сучасні світові тенденції у проектуванні, будівництві та експлуатації плавальних басейнів». Від засідання Президент Федерації плавання України **Дьомін Олег Олексійович**.

«Проведення такого представницького заходу для обговорення напрямків подальшого розвитку плавання, його матеріальної бази, формування умов для навчання плавання, перш за все дітей та молоді, давно стала на часі, – зазначив Олег Олексійович. – Про це йшлося і в рішенні звітно-виборчих зборів та конференцій обласних та національної федерації плавання, і в численних побажаннях фахівців з плавання: тренерів, спортсменів, вчених, управлінців».

За словами Президента ФПУ, про актуальність проблем розвитку індустрії плавання і обміну досвідом в дніпропетровському палаці спорту «Метеор» зібралися представники Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту, Міністерства освіти та науки України, Міністерства України з питань надзвичайних

европейським нормам. Третина басейнів сьогодні не працює, а більшість працюючих потребує реконструкції», – повідомив Мирослав Васильович Дутчак.

«Зараз в Україні ведеться інтенсивна житлова забудова, а будівництво плавальних комплексів як для держави є досить коштовним. І тут має виключатися місцева влада – робити забудовникам пропозиції щодо спорудження у цих кварталах басейнів. Це затратна, але цілком окупна справа. Інвестиції у плавання – це інвестиції у здоров'я та престиж країни», – відзначив заступник міністра.

За словами посадовця, уповільнює розвиток вітчизняного плавання також проблема освіти – в українських вузах відсутні спеціальності, які б навчали фахівців відповідного напрямку, зокрема, з будівництва та проектування відповідних споруд, а також підготовки ліцензованих інструкторів-рятувальників.

Віце-президент ФПУ **Качуровський Дмитро Олегович** звернув увагу на те, що на сьогодні розвиток системи водноспортивних споруд і організація їх ефективної роботи, включаючи підготовку менеджерів, є одним з найважливіших завдань держави і бізнесу. Останні дії влади підтверджують розуміння існуючих проблем, але наступним кроком щодо їх вирішення має стати розробка планових дій та конкретних заходів для реалізації державної програми навчання плавання. Лише цілеспрямовані дії та об'єднання зусиль держави, влади, громадських організацій і бізнесу протягом 5-7 років дозволять створити умови для розвитку плавання в Україні.

«Процеси, що відбуваються на рівні спортивних шкіл та регіонів мають значний вплив на аспекти комплектування збірної команди. Перше, з чого потрібно починати – отримати реальні статистичні дані щодо обсягу наявних ресурсів та визначити напрямки, на які необхідно спрямувати зусилля щодо

учнів початкових класів плавання, і вже з початку 2008 року у басейні «Метал» понад 700 дітей-учнів 2-4 класів пройшли 36-годинний курс навчання плавання».

«Відповідно до Положення про Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи, МНС України визначено головним у структурі центральних органів виконавчої влади з питань забезпечення реалізації державної політики у сфері створення та функціонування системи профілактики травматизму невиробничого характеру, зокрема випадкових утоплень, а також здійснення державного наряду та контролю за додержанням законів та інших нормативно-правових актів з цих питань. Реалізуючи визначені у Положенні права, Міністерство розробило та ввело в дію наказом, зареєстрованим у Мін'юсті Правила охорони життя людей на водних об'єктах України», – зазначив начальник Державної спеціалізованої аварійно-рятувальної служби на водних об'єктах України МНС **Бойко Юрій Іванович**.

Ці Правила розроблені з метою попередження нещасних випадків на водних об'єктах України і є обов'язковими для виконання громадянами України, а також підприємствами, установами та організаціями незалежно від форм власності.

Особлива увага у Правилах приділена безпеці користування водними об'єктами, у тому числі і дітьми, в період купального сезону.

«На наш погляд, навчання дітей плавання повинно бути програмним елементом фізичного виховання учнів 3-4 класів на рівні початкового курсу. Ми пропонуємо на по-

чатку навчального року проводити для школярів спеціальні курси, там, де можливо, організовуючи спеціальні заняття, наприклад, «Я вмію плавати на 25, 50 та 100 метрів». За цьогорічною статистикою, нещасних випадків на воді з дітьми в порівнянні з минулим роком поки що менше, однак літо поспереду... Більшість нещасних випадків із дітьми на воді трапляється у сільській місцевості: саме там, особливо у літній період, за дітьми необхідний особливий догляд», – повідомив Юрій Бойко.

Для зменшення нещасних випадків з дітьми на воді важливим є створення системи оздоровчих таборів та інших форм організованого відпочинку дітей відлітку, особливо у сільській місцевості, де, за даними статистики, трагічних випадків з дітьми виникає більше.

ДЮСШ та загальноосвітні навчальні заклади Івано-Франківська та Луганська запроваджують нову форму співпраці у навчанні плавання школярів. Про це повідомив заступник голови Комітету з фізичного виховання та спорту Міністерства освіти і науки України Анатолій Іванович Ільченко.

«За спільною домовленістю, дитячо-юнацькі спортивні школи проводять навчання учнів зі звичайних шкіл. Під наглядом тренерів та за наявності відповідного матеріально-технічного забезпечення діти отримують необхідні знання, які дозволяють принаймні виконати необхідний обсяг нормативів з плавання. Ініціатива ця має йти, у першу чергу, від органів місцевої влади», – повідомив Анатолій Ільченко.

За інформацією посадовця, цього року не змогли взяти участь у загальнонаціональних тестах з плавання 81,4% дітей віком 6 років, 80,6% учнів загальноосвітніх навчальних закладів та 77% учнів професійно-технічних навчальних закладів.

У рамках першого та другого днів Міжнародної науково-

практичної конференції «Україна – плавання 2020» американські, російські, молдавські та вітчизняні фахівці за круглим столом обговорювали сучасні світові тенденції у проектуванні, будівництві та експлуатації плавальних басейнів.

Дослідження специфікі функціонування місцевих територіальних общин є однією з головних умов розробки та побудови проекту управління плавальними комплексами. Про це Сьюзан Д. Валловер, співвласниця Wallover Architects, Inc., директор Асоціації планування рекреаційних споруд США, повідомила під час доповіді *«Business Planning for Aquatic Facilities»*. На її думку, урахування особливостей та знання максимальної кількості характеристик общини, яка мешкає на території, де планується будівництво плавального комплексу, є передумовою визначення майбутніх капіталовкладень та розрахунку прибутку. За словами місіс Валловер, оптимальний варіант – це коли у заняття плаванням включаються кілька членів однієї родини.

«При розробці нових програм необхідно враховувати, у першу чергу, віковий фактор та рівень підготовки. Наприклад, якщо доросла людина не вміє плавати, то це додатковий психологічний фактор – людина почуває себе скutoю, і, можливо, тут необхідно скорочувати кількість людей у групах або навіть організовувати індивідуальні заняття. У роботі з людьми літнього віку ми виявили цікаву закономірність: вони не люблять надмірної рухової активності у вечірній час – очевидно, це пов’язано із поганим зором та необхідністю вести машину у сутінках», – зазначила Сьюзан Д. Валловер.

Окремою темою, за словами фахівця, є робота з лікувальними закладами та організація лікувальних процедур та додаткової реабілітаційної терапії безпосередньо на території плавального комплексу.

«Система охорони здоров’я в Україні та Сполучених Штатах досить різняться, однак форми співпраці із лікувальними установами є досить різноманітними. У майбутньому ці люди повернуться до вас для продовження реабілітації, або для того, щоб займатися відновлюючим плаванням. І вже наступним завданням буде розробка цікавих програм із використанням розважальних елементів.

ввати якомога більше факторів та передбачити їх взаємодію, що дозволяє нам більш ефективно використовувати кошти платників податків», – повідомила Сьюзан Д. Валловер.

Розробка нових програм для навчання та заняття плаванням має бути якомога різноманітнішою та включати в себе окрім програм для дітей та дорослих, що дозволить плавальному комплексу бути максимально ефективним та приносити максимум прибутку. За словами місіс Валловер, оптимальний варіант – це коли у заняття плаванням включаються кілька членів однієї родини.

«При розробці нових програм необхідно враховувати, у першу чергу, віковий фактор та рівень підготовки. Наприклад, якщо доросла людина не вміє плавати, то це додатковий психологічний фактор – людина почуває себе скutoю, і, можливо, тут необхідно скорочувати кількість людей у групах або навіть організовувати індивідуальні заняття. У роботі з людьми літнього віку ми виявили цікаву закономірність: вони не люблять надмірної рухової активності у вечірній час – очевидно, це пов’язано із поганим зором та необхідністю вести машину у сутінках», – зазначила Сьюзан Д. Валловер.

Окремою темою, за словами фахівця, є робота з лікувальними закладами та організація лікувальних процедур та додаткової реабілітаційної терапії безпосередньо на території плавального комплексу.

«Система охорони здоров’я в Україні та Сполучених Штатах досить різняться, однак форми співпраці із лікувальними установами є досить різноманітними. У майбутньому ці люди повернуться до вас для продовження реабілітації, або для того, щоб займатися відновлюючим плаванням. І вже наступним завданням буде розробка цікавих програм із використанням розважальних елементів.

«Наша філософія така: при розробці ми намагаємося враху-

вати якомога більше факторів та передбачити їх взаємодію, що дозволяє нам більш ефективно використовувати кошти платників податків», – повідомила Сьюзан Д. Валловер.

«Сьогодні басейн – це не тільки споруда для проведення змагань, – зазначив у своїй доповіді президент та співвласник Wallover Architects, Inc., Едвін М. Валловер III. – Пропонуючи комплекс програм для навчання, заняття фітнесом, проведення розважальних заходів та змагань для людей різного віку, сучасний плавальний басейн є центром відпочинку та дозволяє для всієї сім’ї. Завдяки комплексу водних атракціонів (гірки, фонтани, повільна річка та ін.), поділу на зони, в яких атракціони та інші розваги розміщені з урахуванням віку та інтересів, кожен бажаючий може насолоджуватися відпочинком на власний смак».

За словами містера Валловера, процес планування водноспортивного комплексу передбачає визначення основної мети діяльності, цільової аудиторії, концепції надання послуг та основних складових елементів комплексу («сухої» та «водної» зон). Невід’ємною складовою процесу планування є підготовка бюджету проекту. Такий підхід дозволяє забезпечити багатофункціональність водноспортивного комплексу, передбачити оптимальний спектр програм для заняття спортом, навчання, проведення занять з аква-фітнесу, відпочинку та розваг; а також можливість проведення спортивно-розважальних заходів та змагань. Сучасні плавальні басейни для проведення змагань також можуть бути багатофункціональними, пропонуючи умови для плавання на дистанції 25 ярдів, 25 та 50 метрів; вежі для стрибків 1 та 3м.; водного поло, синхронного плавання, плавання

по колу.

Містер Валловер запропонував до уваги учасників конференції приклади проектів та фотоматеріали водноспортивних комплексів, виконаних Wallover Architects, Inc. (Corona Park, Нью-Йорк та ін.).

Не менш цікавою була доповідь містера Валловера *«Construction Techniques and Systems for the Aquatic Sports Facility»*, представлена в рамках другого дня конференції. Були розкриті питання технології будівництва басейнів: гідроізоляція, системи очищення та фільтрації води, контроль вологості та енергетичне забезпечення, опалення та освітлення.

Зокрема, Едвін М. Валловер зазначив, що багатофункціональність водноспортивного комплексу дозволяє збільшити кількість відвідувачів, але водночас висуває додаткові вимоги до мікроклімату функціональних зон: температури води, повітря, відносної вологості. Важливим є питання контролю переміщення повітряних мас з приміщенів, де знаходиться чаша басейну, до суміжних кімнат з метою зменшення конденсації надлишкової вологи на вікнах, стінах, запобігання корозії металевих конструкцій. Сучасні системи водопідготовки передбачають використання останніх технологічних розробок та удосконалених традиційних засобів фільтрації та знезараження води у басейні (піщані фільтри та паперові картриджі, рідкий, твердий та газоподібний хлор, бром, озон, хлоргенераційні системи, ультрафіолетове випромінювання і т. ін.). Автоматична система контролю стану води дозволяє неперервно контролювати її якість. Серед технологій будівництва чаши басейну фахівець відзначив монолітний бетонний фундамент та таркет-бетонні конструкції. Вибір технології залежить від типу басейну, його форми та розмірів.

За словами американських фахівців, Палац водних видів спорту «Метеор» у Дніпропетровську має відмінні можливості для того, щоб

стати провідним центром спорту, відпочинку та оздоровлення, і зараз діяльності необхідно шукати нові зручні і цікаві форми співпраці із місцевою громадою.

Логічним продовженням виступу американського архітектора Едвіна М. Валловера стала доповідь Віце-президента Асоціації підприємств спортивної індустрії (АПСІ, Росія), Генерального директора компанії «Нева-Інжиніринг» Перлова Олександра Борисовича, який розповів про основні вимоги до проєктування, будівництва та технологічного забезпечення басейнів в Росії і Європі. Він підкреслив, що сучасна спортивна споруда забезпечує не тільки проведення змагань, але і є центром культурного відпочинку для мешканців та гостей міста. За визначенням спеціаліста, спортивні споруди відносяться до найвищої категорії складності в питаннях архітектури, будівництва та менеджменту. А основними сучасними тенденціями спортивного будівництва у світі є створення умов для безпеки глядачів та спортсменів, багатофункціональність спортивної споруди та використання сучасних інформаційних та телекомунікаційних технологій. Сучасні системи управління плавальними басейнами охоплюють управління технологією споруди, забезпечення проведення заходів, їх безпеки та створюють можливості для управління і контролю використання енергоресурсів, роботи системи вентиляції та кондиціонування, водозабезпечення та водопідготовки, а також додаткові можливості використання електронних систем суддівства (старт-фініш, відео повтор, фіксація часу) та продажу квитків, звукового та світлового забезпечення, телевізійно-інформаційного забезпечення. Застосування подібних систем управління дозволяє оптимізувати використання ресурсів та створити комфортні та безпечні умови для заняття спортом, проведення заходів та відпочинку.

З сучасними підходами до маркетингу в індустрії плавання познайомив учасників конференції **Малигін Андрій Вадимович**, Генеральний директор маркетингової агенції 8S, головний редактор журналу *In_sports* (Новини спортивної індустрії), консультант АПСІ, експерт провідних ділових видань («Коммерсантъ», «Ведомости», РБК, «Бізнес»), доцент, кандидат економіческих наук, Росія.

Андрій Вадимович звернув увагу слухачів на існування у сучасній спортивній індустрії трьох глобальних трендів (так звані «три І»): інтеграція, індивідуалізація та інформатизація. Зростання популярності здорового способу життя та активна боротьба зі старінням стимулюють формування нових товарів та ринків, спонукають до детальної сегментації пропозицій та використання інноваційних технологій.

У своїх виступах **Візітей Миколайович**, доктор-хабілітат філософії, професор Національного університету фізичного виховання і спорту (Кішінеу, Молдова), автор численних наукових робіт по соціології спорту, філософських і науково-теоретичних основ фізичної культури і спорту розкривав соціальну природу спортивної діяльності, розглянувши широке коло питань: методологію соціологічного аналізу спорту, загальну теорію змагальних відносин, суть феномену «фізична культура», соціально-культурний зміст олімпійського спорту (древньогрецького та сучасного), вплив спорту на особистість та ін.

Про роль приватних інвестицій у розвитку інфраструктури плавання в Україні у ході другого дня конференції під час виступу повідомив виконавчий директор ТОВ ВТФ «MiКомп», радник міського голови м. Дніпродзержинська з питань підприємництва та спорту **Юрій Колісник**. На його думку, тільки приватні інвестиції сьогодні можуть змінити катастрофічний стан інфраструктури басейнів та

налагодити бездотаційну роботу цих структур.

«Сьогодні Україна переживає бум цікавості громадян до фізичної культури та спорту, у спортивну інфраструктуру стало вигідно вкладати кошти, однак приватного інвестора цікавить питання власності. Будівництво нового басейну з нуля – нездійсненна мрія, починаючи від купівлі земельної ділянки та отримання усіх узгоджень», – повідомив Юрій Колісник.

Про необхідність створення формату загальнодоступного плавального комплексу зазначив Генеральний директор компанії «АТМ» **Шумілін Володимир Олександрович**. У зв'язку з цим компанія «АТМ» пропонує застосовувати технологію «готових рішень» – базових проектів, розроблених з урахуванням існуючих норм і правил, а також вітчизняного та світового досвіду у галузі будівництва та експлуатації водноспортивних споруд. Програма готових рішень орієнтована на муніципальні спортивні басейни та комерційні водні об'єкти. Компанія пропонує готові рішення для шкільного басейну, спортивного басейну для селища міського типу, спортивного басейну для міста зі 100 000 жителів, олімпійського басейну, комерційних водних комплексів. Базовий проект є основою для підготовки індивідуальних проектів з урахуванням побажань замовника.

Актуальні питання проектування та будівництва плавальних басейнів стали основою ідею доповіді заступника генерального директора компанії «Озон и Технологии» (м. Київ) **Бикасова Антона Володимировича**. Погоджуючись із фахівцями з Російської Федерації та США, він звернув увагу на необхідність використання нових енергозберігаючих технологій при будівництві та експлуатації плавальних басейнів, розповів про основні етапи водопідготовки та технології будівництва басейнів.

Підводячи підсумки конференції, президент Федерації плавання України **Дъомін Олег Олексійович** відзначив, що вона стала важливою подією не лише для української індустрії плавання, але і добром

прикладом продуктивного діалогу для представників інших професійних спортивних стівовариств країн СНД.

Організатори планують запровадити проведення науково-практичної конференції з плавання щорічно, на постійній основі з метою розглядання різних напрямків діяльності щодо розвитку плавання.

Учасники Конференції ухвалили рішення:

1. Вважати проведення Міжнародної науково-практичної конференції «Україна – плавання 2020» конкретним заходом на виконання Указу Президента України від 5 травня 2008 р. № 411 «Про заходи щодо забезпечення захисту прав і законних інтересів дітей» в частині внесення змін до Державної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2007-2011 роки щодо створення додаткових умов для навчання дітей плавання.
2. Звернутись до територіальних громад міст і сіл України з пропозицією підтримати досвід міст Дніпропетровська, Дніпродзержинська та Комсомольська щодо поєднання можливостей місцевих бюджетів та бізнесових структур для будівництва та реконструкції плавальних басейнів, використання їх для навчання плавання кожного школяра, залучення молоді до активних занятті фізичною культурою і спортом.
3. Просити Мінсім'яолодьспорт дати доручення підпорядкованим науковим та освітнім закладам щодо пріоритетності наукових досліджень в питаннях розробки програм навчання плавання, підготовки плавців та фахівців по проектуванню, будівництву і експлуатації плавальних басейнів, спортивному менеджменту і маркетингу.
4. Закликати керівників спортивних закладів та споруд активно долучитися до реалізації програм навчання дітей плавання шляхом організації додаткових навчальних груп, залучання кваліфікованих тренерів-викладачів, забезпечення доступності плавальних басейнів та оснащення їх сучасним обладнанням та інвентарем.
5. Конференція рекомендує Федерації плавання України:
 - 5.1 Продовжити роботу щодо подальшої розробки та затвердження стратегії розвитку плавання в Україні до 2020 року.
 - 5.2 Активізувати спільну діяльність з органами влади всіх рівнів, заинтересованими громадськими і міжнародними організаціями, представниками наукових кіл, бізнесовими структурами в питаннях опрацювання змін до Державної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2007-2011 роки відповідно до Указу Президента України від 5 травня 2008 р. № 411 «Про заходи щодо забезпечення захисту прав і законних інтересів дітей».
 - 5.3 Наступну науково-практичну конференцію з проблем розвитку плавання в Україні провести в жовтні 2009 року.

При розробці звернення конференції до міністерств та органів місцевого самоврядування, що зацікавлені у підготовці та розробці змін до Державної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2007 – 2011 рр. щодо навчання плавання, були використані пропозиції та доповіді науковців, які прозвучали в рамках даної конференції, та досвід закордонних фахівців.